

eul_wid: fsm-bb

Δημοσθένης ὁ Ἀθηναῖος · Demosthenes of Athens

Counterplea To Pantaenetus

παραγραφή πρὸς Πανταίνετον

Period: Κλασική Classical

Dialect: Ἀττική Attic

Domain: Ῥητορική Oratory

Format: Λόγος Oration

- Or37 1 Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράψασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφείς καὶ ἀπαλλάξας δικάζεται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων πρὸς Πανταίνετον τουτονί, παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, οὐκ οἰόμενος δεῖν ἀφείσθαι τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ', ἐπειδὴν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀφεικότα τοῦτον ἑμαυτὸν καὶ ἀπηλλαγμένον, ἐγγενέσθαι τούτῳ μὴ φάσκειν ἀληθῆ με λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμήριον ὡς, εἴπερ ἐπράχθη τι τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτόν, ἀλλ' ἐπὶ ταύτης τῆς σκήψεως εἰσελθὼν ἀμφοτέρ' ὑμῖν ἐπιδείξει, καὶ ὡς οὐδὲν ἡδίκηκα τοῦτον καὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον μοι δικάζεται. ^[10]
- Or37 2 εἰ μὲν οὖν ἐπεπόνθει τι τούτων Πανταίνετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ, κατ' ἐκείνους ἂν τοὺς χρόνους εὐθὺς ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο, οὐσῶν μὲν ἐμμήνων τούτων τῶν δικῶν, ἐπιδημούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, ἀπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων παρ' αὐτὰ τὰ δίκηματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. ἐπειδὴ δ' οὐδὲν ἡδικημένος, ὡς καὶ ὑμεῖς οἶδ' ὅτι φήσετε, ἐπειδὴν τὰ πεπραγμέν' ἀκούσητε, τῷ κατορθῶσαι τὴν πρὸς Εὐεργον δίκην ἐπηρμένος συκοφαντεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστι παρ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδείξανθ' ὡς οὐδ' ὅτι οὖν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω παρασχόμενον, πειρᾶσθαι σῶζειν ἑμαυτόν. ^[10]
- Or37 3 δεῖσμαι δὲ καὶ μέτρια καὶ δίκαι' ὑμῶν ἀπάντων, ἀκοῦσαί τέ μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοϊκῶς, καὶ προσέχειν ὅλῳ τῷ πράγματι τὸν νοῦν· πολλῶν γὰρ δικῶν ἐν τῇ πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὐτ' ἀναιδεστέραν οὔτε συκοφαντικωτέραν οἶομαι φανήσεσθαι δεδικασμένον ἢς νῦν οὐτοσί λαχὼν εἰσελθεῖν τετόλμηκεν. ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἶός τ' ὧ διὰ βραχυτάτων, ἅπαντα τὰ πραχθέντα διηγῆσομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐδανείσαμεν πέντε καὶ ἑκατὸν μναῖς ἐγὼ καὶ Εὐεργος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Πανταινέτῳ τουτῷ, ἐπ' ἐργαστηρίῳ τ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ καὶ τριάκοντ' ἀνδραπόδοις. ^[5]
- Or37 4 ἦν δὲ τοῦ δανείσματος τετταράκοντα μὲν καὶ πέντε μναῖ ἐμαί, τάλαντον δ' Εὐέργου. συνέβαινε δὲ τοῦτον ὀφείλειν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτεῖ τάλαντον, Φιλέᾳ δ' Ἐλευσινίῳ καὶ Πλειστορί πέντε καὶ τετταράκοντα μναῖς. ^[5]
- Or37 5 πρατὴρ μὲν δὴ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν γίγνεται (καὶ γὰρ ἐώνητ' ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ Τηλεμάχου τοῦ πρότερον κεκτημένου)· μισθοῦται δ' οὗτος παρ' ἡμῶν τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἐκάστου.

καὶ τιθέμεθα συνθήκας, ἐν αἷς ἢ τε μίσθωσις ἦν γεγραμμένη καὶ λύσις τούτῳ παρ' ἡμῶν ἔν τινι ῥήτῳ χρόνῳ. ^[5]

Or37 6 πραχθέντων δὲ τούτων ἐλαφροβολίωνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος, ἐγὼ μὲν ἐκπλέων εἰς τὸν Πόντον εὐθὺς ὥχόμην, οὗτος δ' ἐνθάδ' ἦν καὶ Εὐεργος. τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τούτοις πρὸς αὐτούς, ἕως ἀπεδήμουν ἐγώ, οὐκ ἂν ἔχοιμ' εἰπεῖν. οὔτε γὰρ ταῦτα λέγουσιν οὔτ' αἰ ταῦθ' οὗτός γε, ἀλλὰ τότε μὲν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βία παρὰ τὰς συνθήκας ἐκ τῆς μισθώσεως, τότε δ' αὐτὸν αἴτιον αὐτῷ πρὸς τὸ δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τότε δ' ἄλλ' ὅ τι ἂν βούληται. ^[5]

Or37 7 ἐκεῖνος δ' ἀπλῶς οὔτε τοὺς τόκους ἀπολαμβάνων οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ποιοῦντος οὐδὲν τούτου, ἐλθὼν παρ' ἐκόντος τούτου λαβὼν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτ' ἀπελθόντα τοῦτον ἤκειν τοὺς ἀμφοιβητήσοντας ἄγοντα, αὐτὸς δ' οὐχ ὑπεξελθεῖν ἐκείνοις, τοῦτον δ' οὐχὶ κωλύειν ἔχειν ὅσαπερ ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη τὰ συγκεείμενα. τούτων μὲν δὴ τοιοῦτους ἀκούω λόγους. ^[5]

Or37 8 ἐκεῖνο δ' οἶδ' ὅτι, εἰ μὲν οὗτος ἀληθῆ λέγει καὶ δεινὰ πέπονθεν, ὥσπερ φησὶν, ὑπὸ τοῦ Εὐέργου, ἔχει δίκην ἥς ἐτιμήσατ' αὐτός· εἴλεν γὰρ εἰσελθὼν αὐτὸν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου τῶν αὐτῶν παρὰ τε τοῦ πεποιηκότος δίκαιός ἐστιν δίκην λαβεῖν καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ μηδ' ἐπιδημοῦντος· εἰ δ' ὁ Εὐεργος ἀληθῆ λέγει, σεσυκοφάντηται μὲν ὡς ἔοικεν ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' οὐδ' οὕτως τῶν αὐτῶν φεύγοιμ' ἂν δίκην εἰκότως. ὡς οὖν ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω, τούτων τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ πρατὴρ ἦν ἡμῖν τῶν κτημάτων ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐώνητο, καὶ κατὰ τὰς συνθήκας οὗτος ἐμισθώσαθ' ἡμέτερον ὃν τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰνδράποδα, καὶ οὔτε παρὴν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα πρὸς Εὐεργον τούτῳ πραχθεῖσιν οὔτ' ἐπεδήμουν ὅλως, ἔλαχεν τε δίκην ἐκείνῳ καὶ οὐδὲν πώποθ' ἡμῖν ἐνεκάλει, ἀκούετε τῶν μαρτύρων, ὧ ἄνδρες δικασταί. ^[5]

Or37 10 ἐπειδὴ τοίνυν ἀφικόμην σχεδὸν τι πάντ' ἀπολωλεκώς ὅς' ἔχων ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τοῦτον μὲν ἀφεστηκότα, τὸν δ' Εὐεργον ἔχοντα καὶ κρατοῦνθ' ὧν ἐωνήμεθα, θαυμαστῶς ὡς ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ πρᾶγμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον· ἢ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρηστὴν ἀντὶ τούτου τὸν Εὐεργον ἔχειν, καὶ πρὸς ἐκεῖνον πάλιν μίσθωσιν γράφειν καὶ συμβόλαιον ποιεῖσθαι· τούτων δ' οὐδέτερον προηρούμην. ^[5]

Or37 11 ἀηδῶς δ' ἔχων οἷς λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησικλέα τὸν πρατῆρα τούτων ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμην αὐτῷ, λέγων οἷον ἄνθρωπον προὔξενσέ μοι, καὶ τοὺς ἀμφοιβητούντας καὶ τί ταῦτ' ἐστὶν ἡρώτων. ἀκούσας δ' ἐκεῖνος τῶν μὲν ἀμφοιβητούντων κατεγέλα, συνελθεῖν δ' ἔφη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνάξειν αὐτὸς ἡμᾶς, καὶ παραινέσειν τούτῳ πάντα ποιεῖν τὰ δίκαι' ἐμοί, καὶ οἶεσθαι πείσειν. ^[5]

Or37 12 ὡς δὲ συνήλθομεν, τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἦκον δ' οἱ δεδανεικέναι φάσκοντες τούτῳ ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τοῖς ἀνδραπόδοις ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους, καὶ οὐδὲν ἦν ἀπλοῦν οὐδ' ὑγιὲς τούτων. πάντα δ' ἐξελεγχόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνησικλέους βεβαιοῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὡς οὐ δεχομένους, ἢ κομίσασθαι πάντα τὰ χρήματα παρ' αὐτῶν καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλῦσαι σφᾶς ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν, αἰτιώμενοι πολλῷ πλείονος ἄξι' ἔχειν ὧν ἐδεδώκεμεν χρημάτων. ^[5]

Or37 13 ἀκούσας δ' ἐγώ, παραχρῆμα, οὐδὲ βουλευσάμενος, κομίσασθαι συνεχώρησα, καὶ τὸν Εὐεργον ἔπεισα. ἐπειδὴ δ' ἔδει τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς ἀπολαμβάνειν καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰς τοῦτο προῆκτο, οὐκ ἔφασαν μετὰ ταῦτα δώσειν οἱ τότε ἐκεῖν' ἐπαγγειλάμενοι, εἰ μὴ πρατῆρες γιγνοίμεθ' ἡμεῖς τῶν κτημάτων αὐτοῖς, νοῦν ἔχοντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' αὐτό γε τοῦτο· ἐώρων γὰρ ἡμᾶς οἱ ἐσυκοφαντούμεθ' ὑπὸ τούτου. ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτας τὰς

μαρτυρίας. MARTYRIAΙ. Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμ' ἐνταῦθ' εἰστίκει, καὶ τὰ μὲν χρήματ' οὐ προΐενθ' οὓς ἐπήγαγεν οὗτος, ἡμεῖς δ' εἰκότως ἐφαινόμεθ' ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν, ἰκέτευεν, ἔδεῖτο, ἠντεβόλει πρατῆρας ἡμᾶς γενέσθαι. ^[10]

Or37 14 ἀξιοῦντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ δεηθέντος ἐμοῦ καὶ τί οὐ ποιήσαντος; καὶ τοῦθ' ὑπέμεινα. ὁρῶν δ' αὐτόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κακοήθη, καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Μνησικλέους κατηγοροῦντα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δ' ὃ φίλος ἦν τὰ μάλιστα, τῷ Εὐέργῳ, τούτῳ προσκεκρουκότα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα, ἄσμενον φάσκονθ' ἑορακέναι με, ἐπειδὴ δ' ἔδει τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐμοὶ πάλιν δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασι μέχρι τοῦ προλαβεῖν καὶ τυχεῖν ὧν δέοιτο φίλον ὄντα, μετὰ ταῦτα δ' ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνόμενον, ἡξίου ἀπαλλαττόμενος καὶ πρατὴρ ὑπὲρ τούτου γιγνόμενος, πάντων ἀφεθεῖς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγείς, οὕτω διαλύεσθαι. ^[5]

Or37 16 τούτων δὲ συγχωρηθέντων οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἀπάντων ἐμέ, ἐγὼ δὲ πρατὴρ, ὥσπερ ἔδειθ' οὗτος, τῶν κτημάτων ἐγιγνόμην, καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους, κομισάμενος δὲ τὰμαυτοῦ καὶ τοῦτον οὐδ' ὅτι οὖν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ῥήθηεν ἂν δίκην μοι λαχεῖν ποτὲ τουτονί. Τὰ μὲν δὴ γεγενημένα, καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παρεγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστίν, ὃ ἄνδρες δικασταί. ^[5]

Or37 17 παρασχόμενος δὲ μάρτυρας οἱ παρῆσαν ἡνίκ' ἀφίεμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμην, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπιδείξω. καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν. MARTYRIA. Λέγε δὴ μοι καὶ τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῇθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὐτ' ἀπεδόμην οἷς οὗτος ἐκέλευσεν. MARTYRIA. Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσιν οὗτοι μάρτυρες, ὡς ἀφείμεθα καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ^[10]

Or37 18 ὅτε γὰρ λαγχάνων Εὐέργῳ τὴν δίκην εἶασεν ἐμέ, τότε' ἐμαρτύρει [οὗτος] πρὸς ἔμ' αὐτῷ μηδὲν ἔγκλημ' ὑπόλοιπον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν δήπου, τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντων, ἀμφοῖν δ' ὁμοίως ἐγκαλῶν, τὸν μὲν εἶασεν τῷ δ' ἐδικάζετο. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐῷσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων πάλιν λαγχάνειν, οἶμαι μὲν ὑμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γινώσκειν· ὅμως δὲ λέγ' αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτονί. ΝΟΜΟΣ. Ἀκούετ', ὃ ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου λέγοντος ἀντικρυς, ὧν ἂν ἀφῇ καὶ ἀπαλλάξῃ τις, μηκέτι τὰς δίκας εἶναι. ^[10]

Or37 19 καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφοτέρ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ἡμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτυριῶν. ἀπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι, ἥκιστα δὲ τούτων. ἃ μὲν γὰρ τὸ δημόσιον πέπρακεν, ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὡς ἀδίκως οὐ προσήκοντα πέπρακεν· καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον, ἔστιν εἰπεῖν ὡς ἐξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησεν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἐκάστου γένοιτ' ἂν τις εἰκότως λόγος. ^[5]

Or37 20 ἃ δ' αὐτὸς ἐπέισθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἔνι δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' αὐτόν αἰτιάσασθαι, ὡς οὐ δικαίως ταῦτ' ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν παρὰ τι τῶν ἄλλων τούτων δικαζόμενοι τοῖς ὑφ' ἐτέρων δικαίοις ὠρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν, ὁ δ' ὧν ἂν ἀφῇ πάλιν λαγχάνων τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων μάλιστ' ἄξιον τούτοις χαλεπαίνειν. Οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων, ὅτ' ἐγιγνόμην τῶν ἀνδραπόδων πρατὴρ, ἐπέδειξα· ὅτι δ' οὐκ ἐῷσιν οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατ' ἀρτίως ἀναγινωσκομένου τοῦ νόμου. ^[5]

Or37 21 ἵνα δ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαίοις ἀλίσκόμενόν μ' ἐπὶ τοῦτ' ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκαστον ὧν ἐγκαλεῖ βούλομαι δεῖξαι αὐτὸν ψευδόμενον. ^[5]

Or37 22 λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ὃ μοι δικάζεται. ΕΓΚΛΗΜΑ. Ἐβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγέννην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου, ὃ ἔφερεν καταβολὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου, ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενήκοντα μνῶν, καὶ αἴτιος ἐμοὶ γεγόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν τῷ δημοσίῳ. Ἐπίσχε. ^[5]

- Or37 23 ταυτὶ πάντα, ἃ νῦν ἐγκέκληκεν ἐμοί, πρότερον τὸν Εὐεργον αἰτιασάμενος τὴν δίκην εἴλε. μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ λόγου πρὸς ὑμᾶς ὡς ἀπεδήμουν, ὅτε τούτοις αἱ πρὸς ἀλλήλους ἐγίγνοντο διαφοραί· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐγκλήματος τούτου δηλὸν ἐστίν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἐγὼ τι πεποίηκα τούτων ἔγραψεν, ἀλλ' ὑπογράψας ἐπιβουλεύσαι με αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ, προστάξαι φησὶ τῷ παιδί ταῦτα ποιεῖν, ψευδόμενος· πῶς γὰρ ἐγὼ προσέταξα, ὃς ὅτ' ἐξέπλεον τῶν γενησομένων ἐνταῦθ' οὐδ' ὅτι οὖν δήπουθεν ἦδεν; εἴτα καὶ πόση μωρία, λέγονθ' ὡς ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα πράξαι, οἰκέτη με ταῦτα προστάξαι γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολίτης πολίτην δύναται ἂν ποιῆσαι; τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; οὐκ ἔχων οἶμαι κατ' οὐδὲν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ τούτων ἀνενεγκεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς προσέταξα, ἐνέγραψεν· οὐδὲ γὰρ λόγος ἦν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐποίησε. ^[5]
- Or37 25 λέγε τὰκόλουθον. ΕΓΚΛΗΜΑ. Καὶ ἐπειδὴ ὦφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, καταστήσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ κύριον τῶν ἐμῶν, ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ. Ἐπίσχες. πάλιν ταυτὶ πάνθ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. γέγραφεν γὰρ καταστῆσαι μὲν ἐμέ, ἀπαγορεύειν δ' αὐτόν. ταῦτα δ' οὐχ οἷόν τε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ καθίστην ἐγὼ, ὃ γ' ὦν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευεν οὗτος τῷ μὴ παρόντι· πῶς γάρ; πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθεν ταῦθ' οὕτω γράψαι; ὁ Εὐεργος τότε οἶμαι πλημμελῶν ὦν δέδωκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὦν κατέστησεν τὸν οἰκέτην οἴκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυλάττειν ὡς αὐτόν. ^[5]
- Or37 26 εἰ μὲν οὖν ἔγραψε τάληθές, γέλως ἂν ἦν· τί γάρ, εἰ κατέστησεν Εὐεργος, ἐγὼ σ' ἀδικῶ; φεύγων δὲ τοῦτο τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἵν' ἡ πρὸς ἔμ' αὐτῷ τὸ ἐγκλημα. λέγε τὰ ἐφεξῆς. ΕΓΚΛΗΜΑ. Κἄπειτα πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθέζεσθαι εἰς τὸν κεχρεῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ. Τουτὶ παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδές ἐστίν· οὐ γὰρ μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους παραδοῦναι, τοῦτον δὲ μὴ θέλειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δηλὸν ἐστὶν ψεῦδος ὄν. ^[10]
- Or37 27 τίνος γὰρ εἵνεκ' ἔπειθον; ἵνα νῆ Δί' αὐτοὺς κτήσωμαι. ἀλλ' αἰρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν ἢ κομίσασθαι τὰ ἑμαυτοῦ, εἰλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. λέγε δὴ τὴν πρόκλησιν ὁμῶς. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν, ἀλλὰ φυγὼν, σκέψασθ' οἷον εὐθέως μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ. ^[5]
- Or37 28 λέγε τοῦχόμενον. ΕΓΚΛΗΜΑ. Καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρίτιν, ἣν οἱ ἐμοὶ οἰκέται ἠργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον τὸ ἐκ ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος. Πάλιν ταῦτα πῶς ἔνεστ' ἐμοὶ πεπράχθαι τῷ μὴ παρόντι, καὶ περὶ ὧν Εὐέργου κατεδικάσω; λέγε δ' αὐτοῖς τὸ ἐφεξῆς. ^[5]
- Or37 29 ΕΓΚΛΗΜΑ. Καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο πρὸς με. Ἐπίσχες. τουτὶ πολὺ πάνθ' ὑπερβέβληκεν τᾶλλα. πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησὶ ν , ἃς ἔθετο πρὸς ἐμ ἐ . αὐταὶ δ' εἰσὶ τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων τῶν γιγνομένων τούτῳ τὰ ἡμέτερ' ἡμεῖς, καὶ ἄλλ' οὐδέν· πρατῆρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν ἐγεγόνει τούτου παρόντος καὶ κελεύοντος, μετὰ ταῦτα δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμεῖς ἐτέροις ἀπεδόμεθα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ ἐπριάμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος ἔτι τούτου, ἀλλὰ καὶ ἱκετεύοντος· οὐδεὶς γὰρ ἤθελεν δέχεσθαι τοῦτον πρατῆρα. ^[5]
- Or37 30 τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐνταῦθα συνθήκαι; τί τοῦτ', ὧ φαυλότατ' ἀνθρώπων, ἐνέγραψας; ἀλλὰ μὴν ὅτι σοῦ κελεύοντος καὶ ἐφ' οἷσπερ ἐωνήμεθ' αὐτοὶ πάλιν ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ· ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε καὶ ἑκατὸν μνῶν ἐωνήμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ· καίτοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρά σ' ἔχων σοὶ δραχμὴν ἔδωκε μίαν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας. ^[5]
- Or37 31

MARTYΡΕΣ. Ἐχων μὲν τοίνυν ἦν ἐπείσθη τῶν αὐτοῦ τιμὴν, δεηθεὶς δ' ἐμοῦ τὸ γενέσθαι
πρατῆρα καθ' ὃ συνέβαλον ἀργύριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντοις προσδικάζεται.

Or37 32 καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων ἔτ' ἐστὶ δεινότερα. λέγε δὴ μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος.
ΕΓΚΛΗΜΑ. Ἐνταυθὶ πόλλ' ἄττα καὶ δεινά μοι ἄμ' ἐγκαλεῖ· καὶ γὰρ αἵκειαν καὶ ὕβριν καὶ βιαίων
καὶ πρὸς ἐπικλήρους ἀδικήματα. ^[5]

Or37 33 τούτων δ' εἰσὶν ἐκάστου χωρὶς αἱ δίκαι καὶ οὔτε πρὸς ἀρχὴν τὴν αὐτὴν οὔθ' ὑπὲρ τιμημάτων
τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἡ μὲν αἵκεια καὶ τὰ τῶν βιαίων πρὸς τοὺς τετταράκοντα, αἱ δὲ τῆς ὕβρεως
πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἄρχοντα. οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδόασιν
τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς. λέγε δ' αὐτοῖς τουτονὶ τὸν
νόμον. ΝΟΜΟΣ. Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου πρὸς τῇ ἄλλῃ παραγραφῇ, 'καὶ οὐκ
ὄντων εἰσαγωγέων τῶν θεσμοθετῶν ὑπὲρ ὧν λαγχάνει Πανταίνετος,' ἐξαλήλιπται καὶ οὐ
πρόσεστι τῇ παραγραφῇ. ^[10]

Or37 34 τὸ δ' ὅπως, ὑμεῖς σκοπεῖτε· ἐμοὶ μὲν γάρ, ἕως ἂν ἔχω τὸν νόμον αὐτὸν δεικνύναι, οὐδ' ὅτιοῦν
διαφέρει· οὐ γὰρ τὸ γιγνώσκειν καὶ συνιέναι τὰ δίκαι· ὑμῶν ἐξαλεῖψαι δυνήσεται. Λαβὲ δὴ καὶ
τὸν μεταλλικὸν νόμον· καὶ γὰρ ἐκ τούτου δείξειν οἴομαι, οὔτ' οὔσαν εἰσαγωγίμον τὴν δίκην,
χάριτός τ' ὧν μᾶλλον ἄξιος ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. ^[5]

Or37 35 λέγε. ΝΟΜΟΣ. Οὗτος σαφῶς ὁ νόμος διείρηκεν ὧν εἶναι δίκας προσήκει μεταλλικάς. οὐκοῦν ὁ
μὲν νόμος, ἐάν τις ἐξίλλη τινὰ τῆς ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ· ἐγὼ δ' οὐχ ὅπως αὐτὸς ἐξίλλω,
ἀλλ' ὧν τοῦτον ἄλλος ἀπεστέρει, τούτων ἐγκρατῇ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρατῆρ τούτου
δεηθέντος ἐγενόμην. ^[5]

Or37 36 ναί, φησὶν· ἀλλὰ κἂν ἄλλο τι ἀδικῇ τις περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶν δίκαι. ὀρθῶς γ', ὦ
Πανταίνετε· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστίν; ἂν τύφῃ τις, ἂν ὄπλ' ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνῃ τῶν μέτρων
ἐντός. ταῦτ' ἐστὶν τᾶλλα, ὧν οὐδὲν δήπου πέπρακται πρὸς ὑμᾶς ἐμοί, πλὴν εἰ τοὺς
κομιζομένους ἃ προεῖντό σοι, μεθ' ὅπλων ἤκειν νομίζεις. εἰ δὲ ταῦθ' ἡγεῖ, πρὸς ἅπαντας τοὺς
προϊεμένους τὰ ἑαυτῶν εἰσὶ σοι δίκαι μεταλλικάι. ^[5]

Or37 37 ἀλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γάρ, ὅστις ἂν μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοινούς
παρελθὼν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν πᾶσι προσήκει δίκας, ἐν ταῖς
μεταλλικαῖς δικάσεται, ἐὰν δανείσῃται παρὰ τοῦ; τί δ', ἂν κακῶς ἀκούσῃ; ἂν πληγὰς λάβῃ; ἂν
κλοπὴν ἐγκαλῇ; ἂν προεισφορὰν μὴ κομίζῃται; ἂν ὅλως ἄλλο τι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι, ἀλλὰ τὰς
μεταλλικάς εἶναι δίκας τοῖς κοινωνοῦσι μετάλλου καὶ τοῖς ἕτερον συντρήσασιν εἰς τὰ τῶν
πλησίον καὶ ὅλως τοῖς ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ τι ποιοῦσιν, τῷ δὲ
δανείσαντι Πανταίνετῳ, καὶ ταῦτ' ἀπειληφότι γλίσχρως καὶ μόλις παρὰ τούτου, οὐκ εἶναι
δίκην μεταλλικὴν πρὸς φευκτέον, οὐδ' ἐγγύς. ^[5]

Or37 39 Ὡς μὲν οὖν οὔτ' ἡδίκηκα τοῦτον οὐδὲν οὔτ' εἰσαγωγίμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, ταῦτ' ἂν
τις σκοπῶν ῥαδίως γνοίῃ. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ καθ' ἐν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ,
ἀλλὰ καὶ ψευδῇ γεγραφὼς εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικάζόμενος, τοῦ ἐξελθόντος
μηνός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἔμελλον εἰσιέναι τὴν δίκην, ἤδη τῶν δικαστηρίων
ἐπικεκληρωμένων, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, τὸ ἐργαστήριον τῶν
συνεστώτων, πρᾶγμα ποιεῖ πάνδεινον· ἀναγινώσκει μοι πρόκλησιν μακράν, ἀξιῶν, ὃν φησὶν
οἰκέτην ταῦτα συνειδέναι, βασανίζεσθαι, κἂν μὲν ἢ ταῦτ' ἀληθῇ, τὴν δίκην ἀτίμητον ὀφλεῖν
αὐτῷ, ἐὰν δὲ ψευδῇ, τὸν βασανιστὴν Μνησικλέα ἐπιγνώμον' εἶναι τῆς τιμῆς τῆς τοῦ παιδός. ^[5]

Or37 40 λαβὼν δ' ἐγγυητὰς τούτων παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηναμένου τὴν πρόκλησιν ἐμοῦ, οὐχ ὥς δίκαιον
ὄν (ποῦ γάρ ἐστι δίκαιον, ἐν οἰκέτου σώματι καὶ ψυχῇ ἢ δὴ ὥφληκέναι τάλαντα, ἢ μὴδὲν τὸν
συκοφαντοῦντα ζημιοῦσθαι;) ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ τῷ δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος συνεχώρουν.

- Or37 41 καὶ μετὰ ταῦτα προσκαλεῖται μὲν με τὴν δίκην πάλιν, ἐπειδὴ θάττον ἀνείλετο τὰς παρακαταβολάς (οὕτως εὐθύς ἦν δηλὸς οὐδ' οἷς αὐτὸς ὠρίσατ' ἐμμένων δικαίοις)· ἐπειδὴ δ' ἤκομεν πρὸς τὸν βασανιστὴν, ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν ἀνοίξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ ταῦτα πράττειν ὃ τι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τότε καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν· προκαλοῦμαί σε ταυτί· δέχομαι· φέρε δὴ τὸν δακτύλιον· λαβέ· τίς δ' ἐγγυητής; οὐτοσί· οὐδὲν οὐτ' ἀντίγραφον οὐτ' ἄλλ' οὐδὲν ἐποισάμην τοιοῦτον) ἀντὶ δὲ τοῦ ταῦθ' οὕτως ὥσπερ λέγω πράττειν ἑτέραν ἤκεν ἔχων πρόκλησιν, ἀξιῶν αὐτὸς βασανίζειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιλαβόμενος εἴλκεν, καὶ ἐνέλειπεν οὐδὲν ἀσελγείας. ^[5]
- Or37 43 καὶ ἔγωγ' ἐνεθυμήθην, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡλίκον ἐστὶ πλεονέκτημα τὸ καταπεπλάσθαι τὸν βίον. ἐγὼ γὰρ ἐμαυτῷ ταῦτα πάσχειν ἐδόκουν καταφρονούμενος τῷ ἀπλῶς καὶ ὡς πέφυκα ζῆν, καὶ δίκην διδόναι παμμεγέθη ταῦτ' ἀνεχόμενος. ὅτι δ' οὖν ἠναγκαζόμεν, παρ' ἃ ἡγούμην δίκαι' εἶναι, ἀντιπροκαλεῖσθαι, καὶ τὸν οἰκέτην παρεδίδουν, καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὴν πρόκλησιν. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. Φυγὼν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγὼν δ' ἃ τὸ πρῶτον αὐτὸς προῦκαλέσατο, ἔγωγ', ὃ τι ποτ' ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς, θαυμάζω. ^[5]
- Or37 44 ἴνα δ' εἰδῇθ' ὑφ' οὗ φησὶ καὶ τὰ δεινὰ πεπονθέναι, θεάσασθε. οὗτός ἐστιν ὁ Πανταίνετον ἐκβαλὼν, οὗτός ἐσθ' ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Πανταίνετου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπεδήμουν, οὐδ' αὐτὸς ἐγκαλεῖ. Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ δι' ὧν τοὺς πρότερον δικαστὰς ἐξαπατήσας εἴλε τὸν Εὐεργον εἰπεῖν, ἵν' εἰδῇθ' ὅτι καὶ νῦν οὐδὲν οὐτ' ἀναιδείας οὔτε τοῦ ψεύδεσθαι παραλείψει. ^[5]
- Or37 45 πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ δικάζεται νυνί, τὰς αὐτὰς οὔσας ἀπολογίας εὐρήσετε· ὅσπερ ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότε· ἐκεῖνον σεσυκοφαντῆσθαι. οὗτος γὰρ ἠτιάσατ' ἐκεῖνον πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἐλθόντ' εἰς ἀγρὸν ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἐπικλήρους εἰσελθεῖν καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς νόμους ἤκεν ἔχων τοὺς τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ δικαστήριον. ^[5]
- Or37 46 καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιούτων οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι, καὶ παρ' ὧ τῷ μὲν ἡδικοκῶτι κίνδυνος περὶ τοῦ τί χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτεῖσαι, τῷ δ' ἐπεξιώντι μετ' οὐδεμιᾶς ζημίας ἢ βοήθειας, οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτασται, οὐδ' εἰσῆγγειλεν οὐτ' ἔμ' οὔτε τὸν Εὐεργον ὡς ἀδικοῦντας, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ ταῦτα κατηγόρει καὶ δυοῖν ταλάντοις εἴλε δίκην. ^[5]
- Or37 47 ἦν γὰρ οἶμαι κατὰ μὲν τοὺς νόμους προειδόμενα τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἣ κρίνεται, ῥάδιον τάληθῆ καὶ τὰ δίκαι' ἐπιδείξαντ' ἀποφεύγειν, ἐν δὲ μεταλλικῇ δίκῃ, περὶ ὧν οὐδ' ἂν ἥλπισεν αὐτοῦ κατηγορηθῆσθαι, χαλεπὸν παραχρῆμ' ἔχειν ἀπολύσασθαι τὴν διαβολήν· ἢ δ' ὀργή· <ή> παρὰ τῶν ἐξηπατημένων ὑπὸ τούτου δικαστῶν, ἐφ' ὧ τὴν ψῆφον εἶχον πράγματι, τούτου κατεψηφίσατο. ^[5]
- Or37 48 καίτοι τὸν ἐκείνους ἐξηπατηκότα τοὺς δικαστὰς, ἄρ' ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν οἴεσθε; ἢ πεπιστευκότ' εἰσιέναι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς συνεστῶσιν μεθ' αὐτοῦ μάρτυσιν, τῷ τ' ἀκαθάρτῳ καὶ μιαρῷ Προκλεῖ, τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ τῷ πιθανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ, καὶ τῷ μηδὲν ὑποστελλόμενον μηδ' αἰσχυρόμενον κλαίσειν καὶ ὀδυρεῖσθαι; καίτοι τοσούτου δεῖς ἐλέου τινὸς ἄξιός εἶναι, ὥστε μισηθείης ἂν δικαιοτάτ' ἀνθρώπων ἐξ ὧν πεπραγμάτευσαι· ὅς γ' ὀφείλων μνᾶς ἑκατὸν καὶ πέντε καὶ οὐχ οἶός τ' ὧν διαλυθῆναι, τοὺς ταῦτα συνευπορήσαντας καὶ γενομένους αἰτίους σοι τοῦ τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς, χωρὶς ὧν περὶ αὐτὰ τὰ συμβόλαι' ἡδίκεις, καὶ πρὸς ἀτιμῶσαι ζητεῖς. ^[5]
- Or37 49 καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανειζομένους ἴδοι τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων· σοὶ δ' ὁ συμβεβληκῶς τοῦτο πέπονθεν, καὶ δανείσας τάλαντον δύο ὧφληκεν συκοφαντηθεῖς.

- Or37 50 ἐγὼ δὲ τετταράκοντα μνᾶς δανείσας δυοῖν ταλάντοιν ταυτηνὶ φεύγω δίκην. καὶ ἐφ' οἷς δανείσασθαι μὲν οὐδεπώποτ' ἐδυνήθης ἑκατὸν μνῶν πλέον, πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίων, εἰς ταῦτα τέτταρ' ὥς ἔοικεν ἡδίκησαι τάλαντα. ὑπὸ τοῦ ταῦτα; ὑπὸ τοῦ οἰκέτου νῆ Δία τοῦ ἐμοῦ. τίς δ' ἂν οἰκέτῃ παραχωρήσειε πολίτης τῶν αὐτοῦ; ἢ τίς ἂν φήσειεν, ὦν δίκην λαχὼν ἥρηνεν οὗτος Εὐεργον, τούτων καὶ τὸν ἐμὸν παῖδ' ὑπεύθυνον εἶναι προσήκειν; χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸς αὐτὸν οὗτος ἀφῆκε τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἀпасῶν. ^[5]
- Or37 51 οὐ γὰρ νῦν ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰς τὴν πρόκλησιν γράφειν ἐν ἧ βασανίζειν ἐξήτει, ἀλλὰ λαχόντ' ἐκείνῳ τὴν δίκην τὸν κύριον διώκειν ἐμέ. νῦν δ' εἴληχεν μὲν ἐμοί, κατηγορεῖ δ' ἐκείνου. ταῦτα δ' οὐκ ἐῷσιν οἱ νόμοι· τίς γὰρ πώποτε τῷ δεσπότῃ λαχὼν, τοῦ δούλου τὰ πράγματα, ὥσπερ κυρίου, κατηγορήσεν; Ἐπειδὴν τοίνυν τις αὐτὸν ἔρηται 'καὶ τί δίκαιον ἔξεις λέγειν πρὸς Νικόβουλον;' μισοῦσι, φησὶν, Ἀθηναῖοι τοὺς δανείζοντας· Νικόβουλος δ' ἐπίφθονός ἐστι, καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτηρίαν φορεῖ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησὶν, πρὸς ἐμοῦ. ^[5]
- Or37 52 καὶ ταῦτ' οὐκ αἰσχύνεται λέγων, οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας οἶεται μανθάνειν ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστι λογισμὸς οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου.
- Or37 53 ἐγὼ δ' ἀδικεῖν μὲν οὐδένα τῶν δανειζόντων οἶομαι, μισεῖσθαι μέντοι τινὰς ἂν εἰκότως ὑφ' ὑμῶν, οἱ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου μηδενός εἰσιν ἀλλ' ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανεῖσθαι πολλάκις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανεῖσαι, οὐδ' ἐγὼ τούτους ἀγνοῶ, οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ Δία, οὐδὲ συκοφαντῶ. ^[5]
- Or37 54 ὅστις δ' εἵργασται μὲν ὥσπερ ἐγὼ πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδάνεισεν ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαρρυέν αὐτὸν τὰργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκείνους τιθεῖ; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὥς ὅς ἂν σοὶ δανείσῃ, τοῦτον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δὴ μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας ἄνθρωπος καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. Τοιοῦτος, ὦ Πανταίνετε, ἐγὼ, ὁ ταχὺ βαδίζων, καὶ τοιοῦτος σύ, ὁ ἀτρέμας. ^[5]
- Or37 55 ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ ἐμοῦ γε βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου, τάλῃθ' ἅπαντ' ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, μετὰ παρρησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ λέληθ' ἐμαυτόν, οὐδ' ἀγνοῶ, οὐ τῶν εὖ πεφυκότων κατὰ ταῦτ' ὦν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντως ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν, λυπῶ τινάς, πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος; ἀλλὰ τί χρή παθεῖν; ἂν τῷ δεῖνι δανείσω, διὰ ταῦτα δίκην προσοφλεῖν; μηδαμῶς. ^[5]
- Or37 56 κακίαν γὰρ ἐμοὶ καὶ πονηρίαν οὐθ' οὗτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει, οὐθ' ὑμῶν τοσούτων ὄντων οὐδὲ εἷς σύννοιδεν. τᾶλλα δὲ ταῦθ' ἕκαστος ἡμῶν, ὅπως ἔτυχεν, πέφυκεν οἶμαι. καὶ φύσει μάχεσθαι μὲν ἔχοντ' οὐκ εὐπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἂν ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδέν), γινῶναι δ' ἰδόνθ' ἕτερον καὶ ἐπιπλῆξαι ῥάδιον. ^[5]
- Or37 57 ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σέ, Πανταίνετε; πολλὰ καὶ δεινὰ πέπονθας; οὐκοῦν εἴληφας δίκην. οὐ παρ' ἐμοῦ γε; οὐδὲ γὰρ ἡδικήθης οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἀφῆκας, οὐδ', ὅτ' Εὐέργῳ προηροῦ λαγχάνειν, εἵσας ἐμέ, οὐδὲ πρατῆρ' ἡξίωσας ὑποστῆναι τόν γε δεινὰ σε καὶ πόλλ' εἵργασμένον. εἴτα καὶ πῶς ἂν ὁ μὴ παρὼν μηδ' ἐπιδημῶν ἐγὼ τίς ῥ' ἡδίκησα; εἰ τοίνυν ὥς οἶόν τε μέγιστ' ἡδικῆσθαι δοίῃ τις αὐτῷ καὶ ἐρεῖν ἅπαντ' ἀληθῆ περὶ τούτων νυνί, ἐκείνῳ γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογῆσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἡδικῆσθαί τισιν ἤδη μεῖζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πόλλ' ἄλλα τοιαῦτα γίγνεται. ^[5]
- Or37 58 ἀλλ' ὅμως ἀπάντων τούτων ὅρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι.
- Or37 59

καὶ τοῦθ' οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ' ἐὰν ἐλὼν τις ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν, μετὰ ταῦτ' αἰδέσθεται καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτόν ἐστιν. οὐδέ γ', ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς ἀφῆ τοῦ φόνου, πρὶν τελευτῆσαι, τὸν δράσαντα, οὐδενὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν ἔξεστ' ἐπεξιέναι, ἀλλ' οὕς ἐκπίπτειν καὶ φεύγειν, ἂν ἀλίσκωνται, καὶ τεθνάναι προστάττουσιν οἱ νόμοι, τούτους, ἐὰν ἀφεθῶσιν ἅπαξ, ἀπάντων ἐκλύει τῶν δεινῶν τοῦτο τὸ ῥῆμα. ^[5]

Οἱ 37 60 εἴθ' ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἔστι δεινότατον, ἀλλ' εἰ πρᾶγμα δίκαιον ὠρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νῦν καταλύσεται ἐφ' ἡμῶν. ^[5]